

เอกสารเล่มเล็กชุด ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน

“พลังเยาวชนพลิกฟื้นพลังท้องถิ่น”

“รัฐบาลท้องถิ่น: ผู้ใหญ่ใส่ใจลูกหลาน”

อบต.ก้นตวจระมวล และ เทศบาลนครขอนแก่น

วิมลพรรณ กุศลรัตน์นาม

นิรันดร คำนุ

ที่ปรึกษา

คุณทรงพล เจตนาวณิชย์

ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
(สรส.)

จัดทำโดย

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

เลขที่ 386/59-60 ซอย 42 ถ.รัชดาภิเษก

แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2513-8823 โทรสาร 0-25138824

สนับสนุนโดย

มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

เลขที่ 9 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2544-2513 โทรสาร 0-2544-3896

www.scbfoundation.com

คำนำ

โลกยุคปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเป็น **ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้** (Knowledge-Based Society and Economy) ที่ขับเคลื่อนหรือแข่งขันกันด้วย **"ความรู้"** เป็นปัจจัยสำคัญ การแข่งขันหรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อมุ่งไปสู่ความอยู่ดีกินดี และมีความสุข **"ความรู้"** ถือเป็น **"ต้นทุนทางปัญญา"** ที่ต้องสร้าง ยกระดับ รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ โดยให้เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ง่าย หรือเรียกว่าต้องมี **"การจัดการความรู้"** (Knowledge Management / KM) เพื่อให้การดำเนินงานของบุคคล องค์กร และเครือข่าย บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ทำหน้าที่หนุนเสริมการกลไกการทำงานของชุมชนท้องถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการนำแนวคิด หลักการ และเครื่องมือการจัดการความรู้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

เอกสารเล่มเล็กชุด **ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน “พลังเยาวชนพลิกฟื้นพลังท้องถิ่น”** สรส.จัดทำขึ้นเพื่อ (1) บันทึกร่องรอยการเรียนรู้ร่วมกันของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน กลไก และหน่วยบ่มเพาะเด็กและเยาวชน (2) นำเสนอบทเรียน องค์ความรู้ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี (3) นำเสนอวิธีการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชน ในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความหลากหลายของบริบทและเครือข่ายปฏิบัติการ (4) นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ที่เป็นนวัตกรรมสังคมในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายใต้การดำเนินงานของ โครงการและพื้นที่เครือข่ายอื่นๆ

สรส. ขอขอบพระคุณแกนนำชุมชน ภาคีพันธมิตร และผู้ที่มีส่วนสนับสนุน และเกี่ยวข้องในการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกท่าน

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

แนะนำโครงการ

เอกสารเล่มเล็กชุด “ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน: พลังเยาวชนพลิกฟื้นพลังท้องถิ่น” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประชุม “ตลาดนัดจัดการความรู้เยาวชน: พลังเยาวชนพลิกฟื้นพลังท้องถิ่น” วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงแรมฟ้าฝั่งสปอร์ตริสอร์ท จังหวัดขอนแก่น

คณะทำงานพื้นที่ภาคอีสานได้ทำการคัดสรรโครงการและเรื่องราวที่น่าสนใจจากการทบทวนสถานการณ์เด็กและเยาวชนภาคอีสาน (Situation Analysis) และเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมาย ด้วยการเยี่ยมชมศึกษาพื้นที่ พุดคุยเพื่อถอดบทเรียนเด่นจากโครงการหรือ เรื่องราวที่ได้คัดสรรแล้ว พร้อมกับเขียนออกมาเป็นเอกสารเรื่องเล่า เร้าพลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความรู้ที่มีอยู่ในบุคคลและกลุ่มคนให้ชัด พร้อมกับกระตุ้นการเรียนรู้ของกลุ่มเด็กเยาวชนและภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสริมศักยภาพเยาวชน

โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (4 ภาค) ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา มูลนิธิสยามกัมมาจล และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีขีดความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และมีศักยภาพที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง อีกประการที่สำคัญคือ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในท้องถิ่น รวมทั้งเกิดเครือข่ายการจัดการความรู้ในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

รัฐบาลท้องถิ่น: อนาคต.กัณฑ์จระมวล ใสใจเยาวชน

หลายคนอาจจะตั้งคำถามกับคำว่า “รัฐบาลท้องถิ่น” หมายถึงใคร จริงๆ แล้วเป็นนามสมมติที่ตั้งกันขึ้นมาเพื่อให้แก่นำในท้องถิ่น โดยเฉพาะ อนาคต. ที่มีหน้าที่ดูแลทุกข์บำรุงสุข “พ่อแม่พี่น้อง” โดยตรงอยู่แล้ว ให้เกิดความฮึกเหิม และลุกขึ้นมาจัดการชุมชนของตนเอง โดยไม่รอรัฐบาลส่วนกลางหรือ “คนอื่น” มาทำให้ ถ้าเป็นครูใหญ่เกาหลีก็จะบอกว่า “ไม่รอคอยวาสนา” เอกสารชุดนี้จะนำพาเราไปรู้จักกับรัฐบาลท้องถิ่นชุด “อนาคต.กัณฑ์จระมวล” ว่าเขาลุกขึ้นมาดูแล “อนาคตของชาติ” ก็คือ “เยาวชน” ของเขากันอย่างไร

กัณฑ์จระมวล.....ชื่อนี้มีที่มา

กัณฑ์จระมวล (อ่านว่า กัณฑ์-จระ-มวล) เป็นภาษาพื้นเมือง เล่ากันว่า ประมาณ 300 กว่าปีมาแล้ว มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง (ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าเป็นบุคคลกลุ่มใดและมาจากที่ใด) ได้เดินทางเข้ามาตั้งรกรากบริเวณหนองน้ำ กัณฑ์จระมวล (ด้านทิศตะวันตกทางเข้าบ้านโคกกลมในปัจจุบัน) บริเวณหนองน้ำมีต้นมะขามป้อมอยู่หลายต้น แต่มีอยู่เพียงหนึ่งต้นที่มีความแปลกประหลาด นั่นคือ ทั้งลำต้นและกิ่งก้านสาขาพันบิดม้วนเป็นเกลียวทั้งต้น จึงเป็นที่มาของชื่อหนองน้ำและชื่อบ้านกัณฑ์จระมวล ซึ่งในภาษาเขมร “กัณฑ์จระ” แปลว่า มะขามป้อม ส่วนคำว่า “ระมวล” แปลว่า ม้วน บิด พัน “กัณฑ์จระมวล” จึงหมายถึง ต้นมะขามป้อมที่มีลักษณะบิดเอี้ยว ไม่ค่อยตรงนัก แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ชาวบ้านสมัยก่อนอยู่ใกล้ชีวิตธรรมชาติ รู้จักสังเกต ให้

คุณค่าความหมายสิ่งรอบตัว ก็หยิบยกเอามาเป็นชื่อหรือสัญลักษณ์ของสิ่งนั้น มาเป็นชื่อของหมู่บ้านเพื่อแสดงถึงตัวตนอย่างเป็นสามัญ

ตำบลกันตวจระมวล เป็นหนึ่งในสิบแปดตำบลของอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ อยู่ห่างทิศตะวันออกของอำเภอปราสาท ห่างจากที่ว่าการอำเภอปราสาท 17 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 46 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 37 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 37,672 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูง ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย พื้นที่ประมาณร้อยละ 80 ใช้ประกอบการเกษตร ทำนา โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติเส้นสำคัญไหลผ่านคือ ห้วยจะแกชีเปรี๊อด และห้วยระกา ตำบลกันตวจระมวล มี 8 หมู่บ้าน และมี 4 บ้านฝาก

ราษฎรในตำบลกันตวจระมวล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก สภาพทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับกลไกทางการตลาด ราคา ปริมาณ และคุณภาพ ของผลผลิตทางการเกษตรอาชีพที่สำคัญของราษฎรในตำบลกันตวจระมวล คือ การทำนา และเลี้ยงสัตว์ เมื่อเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยว บางส่วนจะทำงานรับจ้างเล็กๆ น้อยๆ ภายในหมู่บ้านและละแวกใกล้เคียง และผู้หญิงสูงอายุส่วนใหญ่จะทอผ้า อีกส่วนหนึ่งจะเดินทางออกไปทำงานในต่างจังหวัด ส่วนราษฎรที่ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ ค้าขาย ประกอบธุรกิจมีน้อยมาก ประเพณีวัฒนธรรมของตำบลกันตวจระมวล ได้แก่ การกวนข้าวทิพย์, การรำมะมืวด, การรำตร็ดและการเล่นสะบ้าในวันสงกรานต์, การรำเรือมอันร, ประเพณีการแซนโชนดา เป็นต้น และวันที่ประชาชนในตำบลได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมวันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันแห่เทียนพรรษา วันลอยกระทง เป็นต้น ศิลปหัตถกรรมมีกลุ่มสตรีทอผ้าไหมทุกหมู่บ้าน

การทอดเลือกของหมู่ที่ 4 บ้านท่าบง การจักสาน เช่น การสานส้ม ข้อง ตะกร้า ไว้ใช้ในครัวเรือน

อบต.กับการเป็นรัฐบาลท้องถิ่น

นับแต่มีพระราชบัญญัติว่าด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2538 มีคณะผู้บริหารเข้ามาบริหารท้องถิ่นรวมแล้วสี่สมัย สองในสี่สมัยนั้นมีผู้หญิงแกร่งที่สนใจงานพัฒนาท้องถิ่น อย่าง นางสุวรรณี โชติศิรินันท์ มาทำหน้าที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกันตวจระมวล เพื่อขับเคลื่อนนาพาไปสู่เป้าหมายการอยู่ดีกินดีของพี่น้อง

ผู้บริหารกับแนวคิดการพัฒนาคน พัฒนางาน

คณะสมาชิก อบต.

จากมุมมองและวิสัยทัศน์การพัฒนาคนนั้น ด้วยความเป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีเป้าหมายในการพัฒนาคนอย่างจริงจัง จึงได้มีโอกาสได้รู้จักกับภาคีเครือข่าย กศน. ชักชวนเข้าร่วมเวทีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วยการจัดการความรู้ เมื่อต้นปี 2550 ที่ผ่านมา ทำให้เกิดมุมมองและแรงบันดาลใจที่จะนำแนวคิดหลักการและวิธีปฏิบัติ นี้ไปขับเคลื่อนต่อในชุมชน จากการมองเห็นช่องทางนี้

ก้าวต่อไปจึงเป็นเรื่องการสร้างความเข้าใจและการร่วมตัดสินใจผ่านสภาอบต. เพื่อให้เกิดการสนับสนุนทั้งงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเป็นกลุ่มเป้าหมาย ของสมาชิกเอง ซึ่งนายกสุวรรณก็ได้เล่าว่า “การยอมรับแนวคิดนี้เป็นเรื่องยาก เหมือนกันในตอนแรก ๆ เพราะที่ประชุมสภายังไม่ค่อยเห็นด้วย บางคนไม่เข้าใจ กลับมองว่าทำไมต้องอบรมต่อเนื่อง ใช้เวลาานานๆ และมีบางคนก็เข้าใจว่าคง เหมือนกับการอบรม นั่งฟังบรรยายทั่วไปๆ” แต่นายกสุวรรณก็ไม่ทำอ้าค้ำความ มุ่งมั่นที่อยากให้มีอยากให้เกิด ใช้เวลาในการอธิบายสร้างความเข้าใจ สุดท้ายสภา ก็ผ่านความเห็นชอบ จึงเกิด โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำ อบต.กันตวจระมวล ขึ้นบนความร่วมมือจาก กชน. และสรส.

แกนนำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (ส.อบต.) และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากเวทีเรียนรู้โครงการนี้ได้ออกแบบให้มีกระบวนการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง และในกระบวนการนี้ได้แนะนำแนวคิด “โมเดลประเทศตำบล ประเทศหมู่บ้าน” เป็นเครื่องมือในการพัฒนาแกนนำให้กับ อบต. โดยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้บนงานและชีวิตจริง จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของแกนนำ แต่ละคน โดยมีเป้าหมาย ปลายทางให้แกนนำสามารถจัดการความรู้ เพื่อตอบสนองต่อชีวิตและงานของ ตนเองให้ได้ อบต.มีแกนนำที่มีความสามารถในการคิดงาน บริหารงานในแต่ละ ด้านได้ ดุจดั่งรัฐมนตรีแต่ละกระทรวงของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งชุมชนจะเข้มแข็ง ได้ ต้องมีรัฐบาลท้องถิ่นที่เข้มแข็ง แกนนำหรือรัฐมนตรีแต่ละคนจะต้องเรียนรู้ที่ จะจัดการชุมชนของตนเอง ฝึกการคิด การบริหารจัดการตนเอง กำหนดเป้าหมาย ของชุมชน ทำงานอย่างมีส่วนร่วม สามารถจัดการความรู้ได้

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากที่สมาชิกได้เข้าร่วมกระบวนการในเวทีเรียนรู้แต่ละครั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ออกแบบโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นหลักในการเรียนรู้ของกลุ่ม การได้ลงมือปฏิบัติ กลับมาถอดบทเรียนและเติมเต็มจากวิทยากร ตลอดเวลาที่สมาชิกได้เรียนรู้ร่วมกันถึงแปดเดือน(เฉลี่ยเดือนละครั้ง) ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

“หลายคนที่กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น รับฟังคนอื่นมากขึ้น” นายท สุวรรณี

“แกนนำ รู้จักและเข้าใจบทบาทของตนเองมากยิ่งขึ้น” ปลัด อบต.

“เกิดความมั่นใจ กล้าคิดและลงทำในสิ่งที่ยังไม่เคยทำ” นางสาวลี ส.อบต.ม.4

“มีการทำงานเป็นทีม มีความมั่นใจมากขึ้น” นายบุญนาค กำนัน

๑๓๑

นอกจากการเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติต่อการอบรมแล้ว กระบวนการเรียนรู้ได้แปลงไปสู่การปฏิบัติเกิดขึ้นในชุมชนระดับพื้นที่จริง ตามประเด็นที่แกนนำเป็นเจ้าภาพหรือประเด็นตามความถนัด เช่น สุขภาพ พลังงาน วัฒนธรรม ประเพณี เกษตร ศูนย์เด็กเล็ก เด็กและเยาวชน

ความเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของชาวบ้านผ่านกิจกรรมชุมชนต่างๆ ดังกล่าว อบต.กันตวจระมวล ขานรับการทำงานร่วมกับแกนนำ ชาวบ้านอย่างเต็มที่ งานเด็กและเยาวชนเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ อบต. ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ งบประมาณและความร่วมมืออื่น กำลังหลักที่เป็นแกนนำ ไม่ว่าจะเป็นสว.หมวกใจ เช่น ส.อบต. ฝ่ายปกครอง

จนท.อบต.หรือแม่แต่แกนนำที่เป็นชาวบ้านหรือเยาวชนเอง เป็นกลไกขับเคลื่อน ให้เกิดงานขึ้นในตำบล หมู่บ้าน

จังหวะของการก้าวเดิน

แกนนำเยาวชนที่ชื่อ **ประชา** และ **แสงจันทร์** เป็นคนหนุ่มมีไฟแถมสวม หมวกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและ ส.อบต. ของบ้านถนนชัย ม.8 ต่างก็สนใจและ ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนมานาน เมื่อได้มีโอกาสร่วมเวทีเรียนรู้แกนนำ ยิ่งทำให้มี ทิศทางการทำงานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ประชาเล่าว่า “ปกติเป็นคนชอบเล่นกีฬา โดยเฉพาะฟุตบอล ซึ่งการเล่นฟุตบอลต้องมีทีม ก็ชวนน้องๆ ในหมู่บ้านมาเล่น ก็ มีกลุ่มเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เวลาเราไปแข่งขันได้เงินรางวัลมาก็ชวนน้องๆ ว่า ส่วนหนึ่งเราน่าจะทำประโยชน์ให้หมู่บ้านเรา เช่น แบ่งไว้ส่วนหนึ่งซื้อโต๊ะหินอ่อนเอาไว้นั่งคุยกันหน้าศาลากลางบ้าน ส่วนหนึ่งก็เก็บเป็นกองทุนของบ้านเป็น ของกองกลาง ซึ่งน้องๆ ก็ให้ความร่วมมือดี” ความร่วมมือของกลุ่มเยาวชนเริ่ม ก่อตัวขึ้นเรื่อยๆ เมื่อพี่ประชาชวนทำโน่นทำนี่ น้องๆ มักยินดีเสมอเพราะรู้ว่าพี่ นำพาไปในทางที่ดี ประชาและเพื่อนๆ ก็มีกำลังใจไปด้วย จึงเกิดกิจกรรมดีๆ ตามมาไม่ขาดสาย

ค่ายเสริมเติมเต็มศักยภาพเยาวชน

การขับเคลื่อนการทำงานของแกนนำเยาวชน เกิดแรงกระเพื่อม ทั้งเสียง ตอรับจากเยาวชนเอง และแรงสนับสนุนจากผู้ใหญ่ใจดีอย่าง อบต. เมื่อแกนนำ เพียงเอ่ยปากขอความช่วยเหลือให้มีการจัดค่ายเยาวชน เพื่อเสริมความรู้และ

ประสบการณ์สร้างการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกับเยาวชน อบต. ก็ให้ การสนับสนุนทั้งงบประมาณ อำนาจความสะดวกเรื่องที่เกี่ยวข้อง นายก อบต. และแกนนำคนอื่นก็ให้ความสนใจเฝ้าสังเกตการณ์ตลอดเวลาที่จัดค่ายเยาวชน ซึ่ง ค่ายรุ่นที่ 1 ผ่านไป เกิดเสียง เรียกร้องจากเยาวชนจากหมู่บ้านที่ ยังไม่ได้รับโอกาส จึงต้องจัดให้ อีกหนึ่งรุ่น น้องๆ เองที่เข้าร่วม กระบวนการเรียนรู้ร่วม ต่าง สะท้อนว่าสนุกและได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้กันมากขึ้น น้องๆ บางคน อยู่ในตำบลเดียวกันก็ได้มารู้จัก กันตอนมาค่ายนี้แหละ ทำให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงกันเองในหมู่เยาวชน

เยาวชนกับงานจิตอาสา

ด้วยพลังความคิดที่เยาวชนร่วมกันคิด ทำ และสร้างสรรค์ให้เกิดชุมชน เยาวชนจากหมู่ 4 หมู่ 7 และหมู่ 8 ร่วมกันที่วัดใกล้บ้าน เพื่อเตรียมการกวาดล้าง ทัพย์ในช่วงใกล้ออกพรรษา บ้างก็คุมมะพร้าว บ้างก็เตรียมอุปกรณ์ บรรยากาศ การทำงานเต็มไปด้วยความสนุกสนาน มีเสียงหยอกล้อกัน พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ก็ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงชี้แนะบอกกล่าว งานกวาดล้างทัพย์เป็นบทเริ่มของการทำงาน ร่วมกันของเยาวชน ห่างจากนั้นไม่กี่สัปดาห์ ก็ถึงเวลาข้าวสุกออกรวงสีทองเต็ม ท้องทุ่ง เยาวชนมองเห็นงานจิตอาสาอยู่ตรงหน้า มีการประชาสัมพันธ์บอก กล่าว หากบ้านไหนต้องการแรงงานคนแทนเครื่องจักร ที่เรียกว่า “การลงแขก”

ไปช่วยเกี่ยวข้าวก็ขอให้แข็งแรงที่แก่นำ พวกเขาพร้อมจะไปช่วย ข้าวนี้กระจายออกไปในหมู่บ้าน กิจกรรมของเยาวชนไปลงแขกเกี่ยวข้าวก็ถูกจองยาว ทำเอาเยาวชนเริ่มลังเลว่าจะทำให้เจ้าของข้าวได้ทุกรายตามที่ขอหรือไม่ เพราะเยาวชนเองบางคนก็ต้องไปโรงเรียน บางคนก็ต้องช่วยพ่อแม่เกี่ยวข้าวของตัวเองด้วย

ออก “แรง” แต่ไม่รับค่า “แรง”

นาข้าวแปลงแรกเป็นอีกหนึ่งบททดสอบของการทำงานเยาวชน วันนี้มี

สายฝนโปรยมาเป็นระยะๆ แต่ไม่ได้ทำให้ความตั้งใจของเยาวชนถดถอยลงไป นี่ไม่ใช่ครั้งแรกของการจับเกี่ยวเกี่ยวข้าว หากแต่เป็นครั้งแรกที่ไปเกี่ยวข้าวร่วมกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ทุกคนห่อข้าว มีปลา

มีน้ำพริก พกพามาจากบ้านตัวเอง ซึ่งอยู่ในข้อตกลงเงื่อนไขของการทำงานครั้งนี้ที่ว่าไม่ขอรับค่าแรงจากเจ้าของนา ข้าวปลาจะเตรียมมาเองจากบ้าน ขอเพียงน้ำดื่มบ้างพอแก้กระหาย หากเจ้าของนามีน้ำใจอยากตอบแทน นื่องๆ คุยกันว่าขอเป็นข้าวเปลือกจะได้เอาไปแลกเป็นเงินสมทบกองทุนส่วนรวมเพื่อกิจกรรมอื่นต่อไป ข้าวนี้กระจายไปถึงผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน หลายคนบอกว่าไม่เคยเห็นภาพแบบนี้มานานแล้ว ภาพที่ “แรงคน” ลงมือทำงานกันกลางท้องทุ่งที่มีแต่เสียงหัวเราะ

พูดคุย อยากให้บรรยากาศแบบนี้ที่เคยมีในอดีตกลับมาอีก มากกว่าเสียง เครื่องจักรที่วิ่งวนในทุ่ง

“วันนี้มาให้กำลังใจเด็กๆ เมื่อตอนที่เข้าค่ายพวกเขาเองเป็นคน เสนอแผนงาน กิจกรรมว่าใน ระยะใกล้นี้จะทำอะไรกันดีเพื่อ ชุมชน ก็มีเรื่องเกี่ยวข้องข้าวด้วย เราคิดว่าเขาคงเสนอไปอย่างนั้นเองเพราะ ไม่มั่นใจว่าเขาจะทำได้มั๊ย? เพราะ แต่ละคนก็มีนาของตัวเองก็คงต้อง

ช่วยพ่อแม่ก่อน แต่มาวันนี้ก็เห็นว่าสิ่งที่เขาพูดนั้น เขาทำได้จริง ส่วนจะมากน้อย อย่างไม่เป็นประเด็น เพียงเราอยากเห็นการลงมือของเขา ก็มาให้กำลังใจเขา ขนมน เอาน้ำหวานมาให้” นายกสุวรรณีและคณะ มานั่งให้กำลังใจน้องๆ อยู่ริม ทุ่งกล่าวด้วยความชื่นชม

“นานี่เป็นนาแรก เขาไปบอกแม่ว่ามีโครงการเยาวชนจิตอาสาเกี่ยวข้าว ไม่ต้องเสียค่าแรงเป็นเงิน ข้าวเปลือกก็แล้วแต่จะให้ ไม่ให้ก็ไม่เรียกร้อง แม่เขาก็ ตกลง น้อง ๆ บางคนก็เกี่ยวเก่งเพราะเคยช่วยแม่ทำ แต่บางคนก็เกี่ยวยังไม่เป็นแต่ อยากรมา เราก็ไม่ว่าเห็นเขามีใจก็ไม่ปิดกั้น เขาก็สนุกสนานกันมาก บางคนมารอ ตั้งแต่เช้า” ประชา สุขโส เกษนนำคนสำคัญของเยาวชนจากหมู่ 8 บ้านถนนชัย

หลังจากเยาวชนจิตอาสาลงแขกเกี่ยวข้าวได้ไม่นาน ฝนฟ้าอากาศก็ไม่ เป็นใจ เหมือนต้องการทดสอบกำลังใจ ช่วงปลายเดือนตุลาคม ถึงต้นพฤศจิกายน ปีนี้ พื้นที่จังหวัดสุรินทร์ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นสัปดาห์ รวงข้าวสีทองในท้อง ทุ่งเอนตัวลงแช่น้ำอยู่หลายคืน บางคนเกี่ยวไม่ทันก็ต้องปล่อยให้ไปตามสภาพ บาง

คนรีบเที่ยวเพื่อหนีฝน แต่ไม่ทันที่จะขนข้าวออกจากนาสายฝนก็เทกระหน่ำจน
ท่วมทุ่ง เสียหายไปหลายสิบไร่ นี่คือสภาพจำยอมของชาวนาไทย

ตามไปดูงานลอยกระทง

หลังจากที่ชาวบ้านต้องรับมือกับสภาพอากาศฝนฟ้ามาร่วมหลายสัปดาห์
วันนี้ฟ้าปลอดโปร่ง พระจันทร์เต็มดวง ขึ้นสิบห้าค่ำเดือนสิบสองน้ำนองเต็มตลิ่ง
ลอยกระทงปีนี้ หลายหมู่บ้านในตำบลจัดงานลอยกระทงเหมือนเช่นทุกปี แต่ปีนี้
เป็นครั้งแรกที่บ้านตาเจ็ด หมู่ 5 ริเริ่มจัดให้งานลอยกระทงเกิดขึ้น จึงมีแกนนำไป
ชักชวนเยาวชนในหมู่บ้านร่วมกันออกแบบจัดการงาน โดยเน้นการให้อิสระทาง
ความคิดและลงมือปฏิบัติ แกนนำเป็นที่เล็งช่วยกันจัดเตรียมงาน

“ปีนี้เป็นปีแรกที่บ้านตาเจ็ดจัดงาน สนุกมากเลยพี่ น้องๆ ช่วยกันดี มี
กำลังใจปีหน้าก็จะจัดอีก เห็นแล้วว่าเขาก็ทำได้ เราแค่แนะนำบ้าง เรื่องหลักๆ
เขาคุยกันทำกันเอง วันงานก็มีเยาวชนจากหมู่ 4 เขาก็มาร่วมนะ ไปอบรมที่ค่าย
เยาวชนมาด้วยกันก็รู้จักกัน มาช่วยกันดี” พี่เอียว หัวหน้าส่วนการคลัง อบต.
กันตวจระมวล จึงอดดีใจไม่ได้ทั้งในฐานะเป็นคนในพื้นที่และในฐานะเป็นที่
เล็งเยาวชน

ชวนน้องมาถอดบทเรียน

หลังจากเวลาเคลื่อนผ่านไปจากวันที่จัดค่ายเสริมศักยภาพเยาวชนผ่านมารวม 2 เดือน ผู้เขียนเองทั้งเคยเข้าไปร่วมกิจกรรมและได้รับรู้เรื่องราวดีๆ จากพี่น้องกันตวจะมวด เมื่อเข้าไปในพื้นที่อีกครั้ง

ส.อบต.สำลี แห่งบ้านทำนบ

จึงชักชวนให้แกนนำและเยาวชนมาชวนคิดชวนคุยกันสักยก มีเสียงตอบรับทันที เราจึงนัดหมายกันตามทีกลุ่มจะสะดวกพูดคุย ตกกลงเป็นตอนเย็นวันที่ 13 พฤศจิกายน หลังวันลอยกระทงผ่านไปเพียงหนึ่งวัน

ช่วงเย็นของต้นฤดูหนาวปีนี้ ลมหนาวพัดโปรยมาให้รับรู้ถึงอุณหภูมิแห่งความเย็นมากระทบ เย็นนี้จึงรู้สึกว่ามีดีเร็วกว่าปกติ เราขับรถมาจากในเมืองแวะมาที่ อบต. ซึ่งวันนี้ที่ อบต. มีการประชุมสภา เหล่าสมาชิก อบต. จึงพร้อมใจกันใส่ชุดคากิเต็มยศมาประชุม จังหวะที่เราเข้าไปการประชุมเล็กพอดีจึงได้มีโอกาสทักทายพี่น้องที่คุ้นเคย (เพราะทุกคนเคยร่วมเป็นนักเรียนห้องเรียนแกนนำมาด้วยกันทั้งนั้น) จากนั้นก็นั่งรถออกจาก อบต. ผ่านเข้าไปบ้านตาแก้ว บ้านตาแจ็ด และบ้านทำนบเพื่อแวะรับ คุณสำลี (พี่เหมาของน้องๆ) แกนนำคนสำคัญของ หมู่ 4 บ้านทำนบ นั่งรถต่อไปที่ บ้านถนนชัยซึ่งห่างจากบ้านทำนบประมาณ 2-3 กิโลเมตร ระหว่างนั่งรถไปเห็นท้องทุ่งข้าวสีเหลืองทองสุอร่าม คุยกับคุณสำลีว่า “ปีนี้ข้าวดีมั๊ย?” (หมายถึงได้ผลผลิตดีไหม) สำลีว่าข้าวสวยมากปีนี้ แต่มาเจอช่วงฝนเมื่อปลายตุลาคมที่ผ่านมา ทำให้บางเจ้าเสียหายไปหลายไร่เหมือนกัน ตอนนี้นับบางเจ้าก็กำลังเกี่ยวข้าวกันอย่างเร่งรีบ เวลาไปชวนใครไปไหนหรือทำอะไร ก็

ได้รับคำตอบเหตุผลเดียวกันเป็นสูตรว่า “คิดเกี่ยวข้าว” (เกี่ยวเองหรือไม่ก็ใช้แรงคนเกี่ยว) หรือไม่ก็ “ข้าวยังไม่เสร็จ” (ใช้รถเกี่ยวแต่ยังตากและเก็บใส่ยังไม่เสร็จ)

วันนี้ก็เช่นกัน ต้องมาคุยกันตอนค่ำ
อย่างนี้เพราะว่าแกนนำเองก็ต้องไปเกี่ยวข้าว
วันที่เราโทร. คุยกับคุณประชา เขาจึงบอกว่า
“อาจารย์มาตอนเย็น ๆ หน่อยนะ ผมกลับจากนา
แล้วผมจะมาคุยด้วย นื่อง ๆ ก็เหมือนกันบางคน
ที่ไม่ได้เรียนแล้ว ก็ต้องเกี่ยวข้าวให้เสร็จก่อน
ส่วนนื่องที่เป็นนักเรียนก็ต้องหุงข้าว เตรียม
กับข้าวไว้ให้พ่อแม่ที่กลับจากนา” เราฟังแล้วก็บอกว่าไม่เป็นไรเอาเวลาที่กลุ่ม
สะดวกก็แล้วกัน ชีวิตชาวชนบทยังทิ้งวิถีการทำนาไปไม่ได้หรอก แม้ว่าวิธีการ
ขั้นตอนอาจผิดแผกไปจากรุ่นบรรพบุรุษเคยทำไว้ แต่วันนี้ “ข้าว” ยังเป็นพระเอก
ของเรื่องในชีวิต ที่ทุกคนต้องสร้างเอง กินเอง ขายเอง (แต่พ่อค้าตั้งราคา) ชาวนา
ไทยผลิตข้าวเองแต่ทำไมชาวนาไทยยังดูเหมือนไม่ได้ล้มตาฮ้างปากกับราคาข้าวที่
สร้างความภาคภูมิใจให้มากนัก ชาวนาก็ยังเป็นกลุ่มคนรายได้น้อยของประเทศอยู่
นั่นเอง

อบต.เจลิยว แกนนำ บ.โสน

เมื่อมาถึงที่นัดหมาย ด้านหน้ากองทุนสาธิต ของหมู่ 7 บ้านโสน มี
ซีเมนต์กว้าง แก้วพลาสติกจัดเรียงล้อมวงรอสมาชิก เราไปถึงที่นัดหมายก่อน นั่ง
รอสักพักก็มีนื่องๆ เริ่มทยอยมาทีละคนสองคน บางคนยิ้มๆ อายุๆ บางคนอาจจะ
เคยเห็นหน้าก็ทักทาย คุณประชา คุณแสงจันทร์ คุณเจลิยว แกนนำคนสำคัญของ
หมู่ 7 และ 8 ทยอยกันมา เวลาล่วงเลยมาเกือบทุ่มแล้วนื่องๆ นับได้สักประมาณ
30 กว่าคน เราจึงบอกว่าเริ่มเลยดีกว่า กิจกรรมอุ่นเครื่องเริ่มขึ้นด้วยขยับแข้งขยับ
ขา เคลื่อนไหวร่างกาย สัมผัสกันบ้างตามกิจกรรม สร้างเสียงหัวเราะได้เยอะ
ทีเดียว บ้างก็ แว่กัันเอง เมื่อเครื่องเริ่มอุ่นได้ที่ เราจึงชวนนื่อง ๆ คุยถึงภาพ

วันวานที่ยังหวานอยู่ เริ่มจากกลับจากค่ายแล้ว ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรกันบ้าง ช่วยแบ่งปันเรื่องดีๆ ให้ฟังบ้าง แรกๆ นื่องๆ ยังเขินกันอยู่ (สงสัยว่าอุ้นเครื่องแล้ว เครื่องยังสตาร์ทไม่ติด) เราต้องกระตุนบ้าง แคนนำช่วยบ้าง พอคนหนึ่งพูดอีกคนที่ช่วยกันเสริมรับลูกกันได้ “ไปทำงานที่วัด งานกวนข้าวทิพย์ แล้วก็ไปเกี่ยวข้าว งานลอยกระทง” สรุปลี้ก็ได้ประมาณนี้เมื่อถาม ถึงความรู้สึกว่าทำแล้วเป็นไงบ้าง

มีเสียงตอบเหมือนนัดหมาย “สนุกมากกกกกก...” เมื่อความคุ้นเคยเริ่มเกิดขึ้นเราจึงคุยเจาะไปถึงรายละเอียดว่าทำแล้วดียังไง ทั้งตัวเอง ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งการได้เห็นอะไร

ในตัวเอง ในเพื่อน หมายถึงมุมมอง ความคิด และวิธีการทำงานด้วยกัน สุดท้ายการเรียนรู้ครั้งนี้นำไปขยายผลการทำงานในชีวิตจริงและในกลุ่มชุมชนบ้านเราได้ อย่างไรก็ตามบ้าง อีกหลายประเด็นที่เราได้แลกเปลี่ยนกับนื่องๆ ซึ่งเสียงสะท้อนจากนื่องๆ ว่า

“กิจกรรมที่ทำแล้วสนุก พอมาคิดดีๆ ในความสนุกก็มีประโยชน์ด้วย เช่น การช่วยทำกระทงขายที่วัด วัดก็ได้เงินเราก็ได้บุญ ไม่เหนื่อยมีเพื่อนช่วยเยอะเยอะ”

“ได้เพื่อนใหม่ ได้ช่วยคนอื่น แต่เราก็ได้ความสุข ความสุข”

“ทำงานเป็นกลุ่มต้องมีความสุขด้วย จะได้ทั้งงานและได้ทั้งใจ”

“เกี่ยวข้าวที่บ้านได้งานเหมือนกัน แต่ไม่สนุกเหมือนไปเกี่ยวกับเพื่อน ต้องเอาเพื่อนไปเกี่ยวที่บ้าน (ฮา)”

“พวกเราทำงานก็สนุกดี นายกฯ ผู้ใหญ่ คนในหมู่บ้านก็มาดูมาให้กำลังใจ”

“เวลาทำให้อะไรคนอื่น แต่เราก็ได้ด้วย ได้ความสุข”

พีสาธิต ประธานสภาเยาวชนบ้านโสน เล่าว่า “น้อง ๆ ช่วยกันทำงานดี ไม่มีขัดแย้งกัน เพียงแต่เสียงดังไปหน่อยเพราะคนมาช่วยเยอะ ผมปล่อยให้เขาทำกันเอง เขารู้หน้าที่ ทำมาสองปี ปีนี้ทำงานดีกว่าปีที่แล้ว” เราถามต่อว่าที่ว่าดีกว่าปีที่แล้ว คิดว่าเกิดจากอะไร “ตั้งแต่ไปเข้าค่ายด้วยกันทำให้สนิทมากขึ้น ไม่เคอะเขินเหมือนเมื่อก่อน”

ประชา สุขโธ

เมื่อเราชวนคิดย้อนกลับไปถึงตอนจิตอาสาแลกเปลี่ยนข่าวว่าเป็นอย่างไรบ้าง คุณประชาว่า “พอมายกน้องๆ ว่าหาแปลงนาที่เขาอนุญาตให้ไปเกี่ยวได้แล้ว น้องๆ มาช่วยกันมาเยอะเลย ทั้งคนที่เคยไปค่ายและไม่เคย นานแรกเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ มีน้องๆ ไปประมาณ 35 คน วัน

เดียวเสร็จเลย”

คุณเฉลิม แกนนําเยาวชนบ้านโสนว่า “นี่เป็นงานแรกที่พากันทำแบบจิตอาสาอย่างนี้ รู้สึกว่ามีกำลังใจ ต่อไปก็ว่าจะทำต่อไปเรื่องอื่นๆ อีก เช่น เพาะพันธุ์กล้าไม้ อยากทำศูนย์เรียนรู้ในวัดให้เป็นที่รวมของพวกเราทำกิจกรรมของเยาวชนและคนอื่น เสร็จจากหน้าเกี่ยวข้าวอยากชวนน้องไปปลูกผักในนา ทำเป็นกลุ่มจะได้กำลังใจ”

ส.อบต.แสงจันทร์ บ.ถนนชัย

คุณสำลี แกนนำ บ้านโสนเล่าเสริมว่า “ลอยกระทงทุกปีพวกเราเหนื่อยมากวิ่งวุ่น แต่ปีนี้มีน้อง ๆ มาช่วย เเบาแรงไปเยอะเลย คิดว่าถ้ามีกิจกรรมให้เขาทำเรื่อย ๆ ก็จะได้”

คุณแสงจันทร์ แกนนำบ้านถนนชัย มีความเห็นว่า “เรื่องขยะในงานวัดแต่ละครั้ง มีเยอะมากถ้าน้องๆ สนุกกันแล้วถ้ามีใจช่วยกันเก็บขยะด้วยน่าจะดี ช่วย อพปร. อีกแรงก็เป็นการทำงานจิตอาสาเหมือนกัน”

วิธีการเรียนรู้ในชุมชนเกิดขึ้น ภายใต้อิทธิพลของความเข้มแข็งเอาจริงเอาจังของแกนนำผนวกกับความร่วมไม้ร่วมมือของเยาวชน ว่ากันว่าเยาวชนคนหนุ่มสาวเป็นวัยที่มี “พลัง” มาก แต่พลังนั้นควรเป็นที่ถูกใช้ในทางที่ควร ก็เป็นพลังบวกก่อให้เกิดแรงกระเพื่อมไปในทุกชุมชนที่อยู่ เชื่อมร้อยไปเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ของสังคมได้

ทัศนะของผู้บริหารกับงานเยาวชน

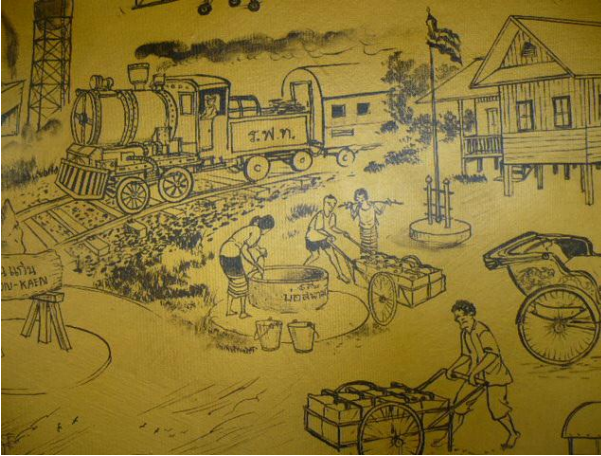

นายกสุวรรณีให้ทัศนะไว้นำฟังว่า “เราในฐานะผู้ใหญ่ มีบทบาทหลักที่จะเสริมสร้างการพัฒนาในชุมชนมองว่า เยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า เราเองมองเห็นคุณค่าของเขา อยากเห็นเขาเติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพ เราเองเป็นแกนนำก็จริงแต่วันหนึ่งเราก็ต้องถอยลง การพัฒนาเสริมศักยภาพต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง วันนี้เราเริ่มเห็นสิ่งดีๆ เกิดขึ้นแล้ว อยากเห็นเขาจัดการชีวิตของเขาเองได้ก่อน เพราะสังคมทุกวันนี้มีแต่สิ่งยั่วยุ คิดว่าถ้าเขามีทักษะในการจัดการชีวิตของเขาเองได้งานในชุมชนก็ไม่ใช่เรื่องยากอะไร อย่างงานจิตอาสาที่เยาวชนทำผ่านมามีเมื่อเร็วๆ

นี้ โดยเฉพาะ 3 หมู่บ้านใกล้เคียงกัน บ้านถนนชัย โสนและท่าบ นั้น ก็รู้สึกว่าเป็นทิศทางที่น่าจะไปได้ดี

งบประมาณที่ อบต.ตั้งไว้เพื่อสนับสนุน ก็เห็นแล้วว่าถูกนำไปใช้ทางที่ควรเป็น เราเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ว่าหลังจากเราจัดกิจกรรมค่ายให้เขา ได้รวมกลุ่ม ทำงานเป็นทีม ก็เห็นว่าเขาเกาะกลุ่มกันมากขึ้น เขาลุกขึ้นมาจัดกิจกรรมได้เอง แขนงนำเพียงอยู่ข้างๆ ให้กำลังใจ สนับสนุนในสิ่งที่เกินกำลังสำหรับเขา หมู่อื่นๆ ก็พอเห็นกลางๆ แล้วว่าเริ่มมีการรวมกลุ่มกัน เราก็สนับสนุน กระตุ้น ให้เขาทำอย่างต่อเนื่อง การเกาะติด ต่อย้ำในสิ่งที่เขาทำได้ดี ความต่อเนื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญทำอย่างไรให้เขาทำงานเป็นวิถีชีวิต วิถีชุมชน เงื่อนไขความสำเร็จอยู่ที่แกนนำแต่ละหมู่บ้านช่วยเช่นกัน”

จากบทเรียนของ อบต.ก้นตวงระมวล ชี้ชัดว่า การที่ อบต. ลุกขึ้นมาดูแล ลูกหลานในชุมชน มันไม่ใช่เรื่องยากเพราะในชุมชนท้องถิ่นมีทุนดี คนที่อยู่แล้ว เพียงแต่ขาดคนที่จะลุกขึ้นมาเป็นเจ้าภาพ และเชื่อมร้อยส่วนต่างๆ ในสังคมให้ไปในทิศทางเดียวกัน ก็จะสามารถสร้างพลังในการขับเคลื่อนได้ไม่น้อย โดยเฉพาะ เด็กและเยาวชน เมื่อพวกเขามีใจ มีศรัทธา พลังงานที่มีศักยภาพที่สะสมอยู่ในตัว ก็พร้อมที่นำมาใช้อย่างไม่มีจำกัด

เทศบาลนครขอนแก่นกับงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

การที่เทศบาลนครขอนแก่น ได้รับรางวัลนครน่าอยู่ อันดับ 5 จาก 23 นครของไทย (LDI AWARDS) จากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) คงไม่ใช่เรื่องบังเอิญ ที่ใครจะได้รับกันง่าย ๆ และสำหรับเมืองน่าอยู่-ชุมชนน่าอยู่ ในความหมายของดัชนีความน่าอยู่ของเมืองนี้ หมายถึง เทศบาลที่น่าอยู่สำหรับประชากรผู้อาศัยและผู้ท่องเที่ยวผ่านทาง ทั้งในมิติความปลอดภัย มิติความสะอาด มิติความมีคุณภาพชีวิตที่ดี มิติการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล และมิติความเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมเป็น 5 มิติ

วิสัยทัศน์สำคัญในการพัฒนาเทศบาลนครขอนแก่น

มุ่งพัฒนาเมืองขอนแก่นให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคอีสาน มีสังคมที่เอื้ออาทรเรียนรู้ และน่าอยู่อย่างยั่งยืน แนวคิดพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนนั้นสาระสำคัญคือ การสร้างสังคมเอื้ออาทร เรียบง่ายอยู่อย่างเคารพธรรมชาติ คงไม่ใช่ถือเอาการมีตึกใหญ่ สะพานสูง เป็นสาระสำคัญของบ้านเมือง สังคมต้องมีความเป็นอยู่อย่างเท่าเทียม ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกันเพื่อความยั่งยืนในอนาคตให้คนรุ่นต่อ ๆ ไป

“การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้” ต้องควบคู่ “การสร้างความสุข”

วันนี้เป็นอีกวันที่ผมค่อนข้างตื่นเต้นที่จะได้เข้าพบพูดคุยกับท่านนายกเทศบาลนครขอนแก่น ตามที่ได้นัดหมายไว้ก่อนหน้านี้ ส่วนหนึ่งผมพอทราบข้อมูลว่าท่านนายกเทศมนตรีนครขอนแก่นเป็นคนเก่ง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นกันเอง การพูดคุยในวันนี้จึงต้องเตรียมประเด็นคำถามให้ชัดเจน เพราะเวลาที่จะได้เข้าขอสัมภาษณ์ก็จำกัด อย่างที่เราทราบกันว่า คนทำงานบริหาร ไม่ค่อยมีเวลาว่างซักเท่าไร.....

ผมเดินทางถึงเทศบาลเมืองนครขอนแก่น 11.00 น. ตรงเวลาพอดีกับที่นัดไว้ ทันทีที่ผมก้าวขึ้นบันไดเทศบาลนครขอนแก่น เสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้น... “พินวล” ซึ่งทำหน้าที่เลขานุการห้องนายกเทศมนตรีโทรเช็ดว่าผมมาถึงหรือยัง โขคดีที่วันนี้ผมมาตรงเวลาถ้าไม่เช่นนั้น คงไม่ได้เข้าสัมภาษณ์พูดคุย เพราะที่ชั้น 2 หน้าห้องนายกเทศมนตรี มีแจกรอเข้าพบท่านนายกเทศมนตรีอยู่หลายคณะ พินวลบอกให้ผมนั่งรอซักครูที่โซฟาที่อยู่เอียง ๆ จากหน้าห้องนายกเทศมนตรี

เพราะท่านนายกกำลังคุยอยู่กับแขกอีกกลุ่มหนึ่งอยู่ ผมจึงชำเลืองสายตาสำรวจ บริเวณโดยรอบรอบไปพลาง ๆ ผมสังเกตเห็นที่กระดานขาวหน้าห้องนั้น มีข่าวที่ถูกตัดจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหลาย ๆ ฉบับติดเรียงราย เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลนครขอนแก่นได้ทำผ่านมา ผมจึงไปยืนอ่าน กระดานข่าว ชักครู่ “คุณโจ้” นายศรัณย์ เปาณาเรียง นักวิชาการศึกษา ของเทศบาลนครขอนแก่นก็ มาคลำว่าตกทายผม พร้อมแนะนำกิจกรรมในเรื่องงานเยาวชนของเทศบาลนครขอนแก่นให้ผมฟังคร่าว ๆ ว่าทำอะไรอยู่ที่ไหนบ้าง พร้อมกันกับที่พื้นवलเชิญพวกเราเข้าห้องพบท่านนายกเทศมนตรีพอดี

ผมใช้เวลาในแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ของการมาขอสัมภาษณ์ครู่หนึ่ง ท่านนายกเทศมนตรีนครขอนแก่น จึงเล่าให้ฟังถึงที่มาที่ไปของการให้ความสำคัญกับเรื่องงานเยาวชนของเทศบาลนครว่า ในประเด็นเกี่ยวกับงานเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครขอนแก่น เกิดจากแนวความคิดที่ต้องการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเห็นว่าการเรียนรู้ในปัจจุบันสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยแบ่งเป็นการเรียนรู้ของ ประชาชน เยาวชนและเด็กซึ่งนับว่ามีหลายระดับ การจะเสริมสร้างสังคมและคนในชุมชนให้มีความรัก ความเอื้ออาทรกันได้ถือว่่าเป็นสิ่งที่ยาก ในขณะที่ การสร้างถนน หนทาง การขุดท่อระบายน้ำ เป็นงานส่วนใหญ่ที่เราัมก็จะเห็นเทศบาลแต่ละแห่งทำกันเป็นงานหลัก แต่ถามว่าสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความสุขให้กับคนได้หรือไม่...??? คำตอบคือ “ไม่ใช่” .....

ฉะนั้นการสร้างความสุขที่แท้จริงให้เกิดขึ้นได้นั้นถือเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะเป็นเรื่องนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่ก็ต้องทำให้ได้ เพราะถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการ “พัฒนาคน” ในการดำเนินงานพัฒนาคนของเทศบาลนครขอนแก่น จึงต้องเน้นในเรื่อง “การสร้างความสุขให้กับประชาชน” กล่าวคือ ต้องการให้ประชาชนมีความสุข ฉะนั้นการพัฒนาจะต้องเน้นที่จิตใจที่ดีงามมีธรรมะ มีคุณธรรมประจำใจ มีความฮักแพง (รัก) กัน ถือเป็นบทบาทสำคัญของเทศบาลที่จะต้องทำหน้าที่ประสานหรือเชื่อมโยงให้เกิดการไหลผ่านจากนามธรรมไปสู่รูปธรรมด้วยการชักจูง โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้มีการเชื่อมโยงประสานและเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ เช่นการสร้างห้องสมุดเด็กสวนดอกกวน การสร้างศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น และโฮมมูนมังขอนแก่น ซึ่งถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้และสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ที่ไม่มีสิ้นสุดและมีขีดจำกัด เพราะลึก ๆ แล้วเชื่อว่าการที่คนมีความรู้และสามารถปรับประยุกต์ใช้ความรู้พัฒนาตนเองได้นั้น จะสามารถสร้างความสุขให้กับคนคนหนึ่งได้

แนวความคิดหรือแรงบันดาลใจให้ทำงานเรื่องเด็กเกิดขึ้นได้เนื่องจากความเชื่อที่ว่า เด็กคือ **“ขุมพลังแห่งอนาคต”** พลังของเด็กมีมากมาย ทุกวันนี้การศึกษาในระบบ กฏระเบียบ ข้อบังคับ การลิดรอนสิทธิต่างๆ ได้ทำให้เด็กโตขึ้นโดยปราศจากความเป็นตัวของตัวเอง ขาดอิสระที่จะคิดที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตามความชอบ และความสนใจ เพราะเด็กถูกกดไว้กับตำราแห่งๆ ที่ไม่ทันสมัยไม่ทันเหตุการณ์ ต้องหมกมุ่นอยู่กับกับตำราเก่าๆ ที่มีคำตอบเพียงข้อเดียวที่จะตัดสินว่าถูกหรือผิดโดยไม่เชื่อมโยงเหตุผลต่างๆ โดยรอบหรือบางทีเด็กต้องอยู่กับครูหัวโบราณๆ ที่ยึด

ติดอยู่กับระบบเก่าๆ เจ้าระเบียบจนเด็กไม่สามารถกระดิกไปไหนได้ ทั้งหมดทั้งปวงนี้กลายเป็นสิ่งที่ปลูกฝังทำให้เด็กมีระบบคิดเชิงเดี่ยว ไม่สามารถเชื่อมโยงหรือเกิดการเรียนรู้ที่ต่อยอดจากเรื่องหนึ่งเชื่อมโยงไปสู่เรื่องหนึ่งได้ เด็กที่เติบโตจะยึดตัวเองเป็นที่ตั้ง และหาความสุขจากวัตถุ คลุกอยู่กับเกมส์คอมพิวเตอร์ การเล่นเกมอินเทอร์เน็ต ซึ่งเน้นอนสังคมนิยมเป็นสังคมตัวใครตัวมัน ทำให้สังคมกำพร้าขาดความรักความสามัคคีกัน

ฉะนั้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครขอนแก่น จึงมองถึงระบบการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดเขตเทศบาล จึงได้เกิดโครงการต่างๆ ในการพัฒนาครู เช่น พาศึกษาดูงานที่โรงเรียนอมตยกุล โรงเรียนสัตยาไส โรงเรียนรุ่งอรุณ เพื่อพัฒนาครูและระบบการเรียนการสอน ดังนั้นจึงไม่ต้องแปลกใจเมื่อเห็นครูอนุบาลในโรงเรียนเทศบาลจะโอบกอดเด็กอย่างอบอุ่น หรือเปิดเพลงเบาๆ เพื่อสร้างสมาธิก่อนการเรียนการสอน แต่สิ่งเหล่านี้ทางเทศบาลและตัวนายกเทศมนตรีเอง ก็จะไม่ไปบังคับหรือออกเป็นคำสั่งแต่อย่างใดว่า จะต้องทำให้ได้อย่างที่ไปดูมา หากแต่อยากให้เกิดขึ้นจากหัวใจของครู รวมถึงคณะทำงาน ที่ต้องการพัฒนาตนเองหรือพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนด้วยตัวของครูเอง

กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เกิด เป็นเพียง “เครื่องมือ” หรือ “สื่อ” ของการเรียนรู้ แต่หัวใจสำคัญคือ “การสร้างคุณธรรมที่ล้ำงาม” ให้เกิดกับเด็ก และเยาวชนตลอดจนการพัฒนาศักยภาพความคิดและการทำงานของ คนทำงาน ให้สามารถเลือกสรรกิจกรรมที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ให้กับเด็กและเยาวชนให้ได้อย่างเหมาะสมและลงตัว

คำอธิบายของนายกเทศมนตรี ทำให้ผมต้องตั้งใจฟังเป็นพิเศษ เพราะมันสะท้อนทั้งวิถีคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สะท้อนทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรม

ภายใต้การดำเนินงาน สะท้อนทั้งตัวตนและจุดยืนในการทำงานของ นายกเทศมนตรีเอง ผ่านถ้อยสำเนียงที่เป็นกันเอง ดูจริงจัง หนักแน่น และชัดเจน ในวิถีของการทำงาน ดังนั้นผมขอวิเคราะห์ไปที่ละประเด็น ๆ ภายใต้ฐานการคิด ของผมที่กำลังอิงอยู่กับภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ที่กำลัง บริหารจัดการตัวเองอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อขยายความเข้าใจและชวนขบคิด ร่วมกันดังนี้

ข้อแรก ในแง่วิสัยทัศน์ และวิธีคิดในการทำงานของท่าน นายกเทศมนตรี เป็นเรื่องน่าสนใจอย่างยิ่งที่คนชนชั้นกลาง ที่เรามักจะทักทักเอา ว่าเป็นตัวแทนความคิดในระบบทุน ซึ่งยากมากที่จะปรากฏให้เห็นได้ว่า มีคนที่ สนใจให้ความสำคัญเกี่ยวกับ มิติการพัฒนา “คน” ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อ สรรสร้างสังคมให้น่าอยู่ โดยการปฏิบัติอย่างจริงจัง และเห็นผลเป็นรูปธรรม ชัดเจน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าท่านนายกเทศมนตรีจะปฏิเสธทุน แต่เป็นการ “จัดการ” กับทุนให้มารับใช้ประชาชน ผ่านกลไกทางความคิด ภายใต้ระบบและ กระแส ที่ไม่ได้ปฏิเสธความเป็นจริงของสังคม ก็คือ รับรู้ว่ามีปัญหา ทั้งด้านการ พัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน หรือแม้แต่ปัญหาขีดจำกัดและศักยภาพของ บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งคำถามเหล่านี้จึงเป็นโจทย์ใหญ่ ในเรื่อง การพยายาม สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แทนที่จะ สร้างเพียงถนนหนทางหรือโครงสร้าง พื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำไปพร้อม ๆ กัน และให้น้ำหนักกับการพัฒนา และสร้าง “สังคมแห่งการเรียนรู้” มากกว่า

ฉะนั้นผมจึงคิดว่า ภายใต้วิสัยทัศน์ และวิธีคิดในการทำงานของ นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น เป็นบทสะท้อนวิถีคิดของนักบริหารรุ่นใหม่ ที่ ไม่ได้ให้ความสำคัญว่าจะต้องเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องสร้าง และพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้ “นครขอนแก่น” เป็น เมืองที่น่าอยู่ ภายใต้การจัดการความสัมพันธ์ และการพัฒนาศักยภาพ ขีด

ความสามารถ ทั้งคน สถานที่ และจิตใจที่ดึงามมีคุณธรรม ผ่านการบริหารจัดการ
ทุนที่มีประสิทธิภาพ

ข้อสอง ในประเด็นจุดยืนในการทำงาน ผมคิดว่า การแหวกกฎที่มักติด
อยู่กับภาพลักษณ์การทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นอยู่เดิม ซึ่งส่วน
ใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน มันทำให้ท่าน
นายกเทศมนตรีฯ เห็นทางเลือกมากขึ้น แต่ก็ยากอีกเช่นกัน ที่จะมีคนที่เติบโตมา
ในภาครัฐกิจ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จะมาพูดถึงเรื่องคุณธรรม การ
พัฒนาจิตใจ และการสร้างสังคมที่น่าอยู่ ซึ่งไม่ใช่แค่การพูดลอยๆ แต่เป็นการ
ปฏิบัติอย่างจริงจังและยอมลงทุนปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งความดีไว้แม้จะต้องใช้เวลา
ในการรดน้ำพรวนดินค่อนข้างนาน และเห็นผลได้ช้า ฉะนั้นแล้ว ภูมิหลังและ
ประวัติการทำงานของนายกเทศมนตรีนครขอนแก่น จึงเป็นเรื่องน่าสนใจมาก ใน
แง่ของการแหวกกฎของทุนนิยมในพื้นที่ซึ่งถูกสั่งสมไว้ และแน่นอนที่สุด
ระบบความคิดลักษณะนี้ไม่ได้เกิดขึ้นลอย ๆ แต่จะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ผ่าน
ประสบการณ์มาเป็นระยะเวลาพอสมควร

ข้อสาม ในแง่การบริหารจัดการของ เทศบาลนครขอนแก่น น่าจะเป็น
บทเรียนสำคัญในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ยึดถือเอาแนวทางมาปรับ
ประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการพยายามทำ “นามธรรม” ในเรื่องของจิตใจ คุณธรรม
ผ่านตัวกิจกรรมซึ่งเป็นรูปธรรม ให้เกิดเป็น “มโนธรรม” ในจิตใจของผู้คน
เพื่อให้ผู้คนมาสร้างสรรค์สังคมที่น่าอยู่ แทนที่จะนั่งทำอยู่คนเดียว เพราะเราคง
ทราบคืออยู่แล้วว่า สถานการณ์การบริหารจัดการภายใต้การทำงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในการทำงานเรื่องพวกนี้น้อยมาก แม้จะมี
บรรจุอยู่ในแผนการพัฒนาขององค์กร แต่ก็ยังเป็นเพียง “เสือกระดาษ” ที่ทำให้มี
ครบตามข้อบังคับ มากกว่าการนำมาลงปฏิบัติจริงให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

ข้อสี่ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้สามารถคิดงานเองได้ เกิดจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม ไม่ใช่ทำงานตามภาระหน้าที่ เป็นสิ่งที่เทศบาลนครขอนแก่นกำลังพยายามทำอยู่ อย่างเช่น การพาคณะครูในโรงเรียนเทศบาลต่าง ๆ ไปศึกษาดูงาน ในโรงเรียนต้นแบบของการสร้างการเรียนรู้จากฐานราก อย่างเช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนอมตยกุล เหล่านี้คือการ สร้าง “ทางเลือก” และ “ความตระหนัก” ในการมองเห็นปัญหา ทางออก เมื่อได้เห็นรับรู้ในเรื่องราวใหม่ ๆ ในขณะที่มองย้อนในดูในสิ่งที่ตัวเองเป็นอยู่ กระบวนการตรงนี้ จึงไม่ใช่การบังคับ ว่าต้องเป็น ต้องทำได้ตามที่ไปดู แต่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ ภายใต้อาสาสมัครและเข้าใจสภาพปัญหาของตนเอง ซึ่งก็จำเป็นต้องมีการพูดคุย สรุปรบเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นประจำ

หลังจากผมได้ฟังการอธิบายของท่านนายกเทศมนตรี ท่านนายกฯ ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ไปดูกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้งานสนับสนุนการทำงานของเทศบาลนครขอนแก่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น และเพื่อสอบถามข้อมูลจากคนทำงานที่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ และผู้ดูแลกิจกรรมในส่วนต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลมาถ่ายทอดเป็นบทเรียนดี ๆ ให้เราได้อ่านกัน

“ตลาดสด” กับ “ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT”

ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น เป็นจุดแรกที่ผมได้มีโอกาสดำเนินการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากออกเดินทางจากเทศบาลนครขอนแก่น ในตอนแรกเจ้าหน้าที่ขับรถพาเลี้ยวเข้าตลาดเทศบาล 1 ในตัวจังหวัดขอนแก่น ก็นึกในใจว่าเขาคงขับรถเข้ามาซื้อกับข้าวให้ภรรยา ก่อนพาไปที่อื่น แต่เมื่อถามเจ้าหน้าที่เขาจึงบอกว่านี้แหละคือศูนย์ ICT ขอนแก่น เราก็ถึงบางอ้อ...!!!!... เพราะคาดไม่ถึงว่าท่านนายกจะเนรมิตอาคารชั้นที่สองของตลาดสดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ แต่เมื่อคิด ๆ ดูแล้วผมก็คิดว่าจริงแล้วท่านนายกเทศมนตรีฯ เป็นผู้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ที่พยายามดึงเอาจุดเด่นของการเป็น “ตลาดสด” มาปรับเปลี่ยนประยุกต์จัดบรรยากาศ สถานที่ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยอาศัยกลยุทธ์ความเป็น “ตลาดสด” และตลาดสดถือว่าเป็นสถานที่ ที่คนทุกระดับ ทุกวัย เข้าถึงแม้แต่ตัวแม่ค้าเองที่ไม่มีเวลาไปแสวงหาความรู้ที่ไหน ก็อาจใช้เวลาว่างสัก 5 - 10 นาทีไปยืมหนังสือในห้องสมุดมาอ่านเพื่อพัฒนาตนเองระหว่างการขายของได้ พ่อแม่หรือตายายที่มาจับจ่ายซื้อของมีลูกมีหลานมาด้วย ก็อาจจะพาเด็กไปรอที่ศูนย์อินเทอร์เน็ต หรืออ่านนิทานฆ่าเวลาในห้องสมุด เป็นต้น ผมเองวาดจินตนาการอย่างสวยงามมองเห็นภาพก็รู้สึกดีใจแทนพ่อค้าแม่ค้า และคนในเทศบาลนครขอนแก่นที่ได้รับและมีโอกาสดี ๆ ในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเช่นนี้

เมื่อเดินผ่านตลาดสดมาถึงชั้นที่สอง และเดินมาที่จุดศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ก็ได้มีโอกาสพบกับคุณณณฉินฐ์ โชติศิริรัตน์ ผู้จัดการศูนย์ ICT ซึ่งได้กรุณาเล่าถึงที่มา กิจกรรมของศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ก่อนจะพานำชมจุดต่างๆ คุณณณฉินฐ์เล่าให้ฟังพร้อมหยิบแผ่นพับ และแนะนำเว็บไซต์ของศูนย์ ICT ขอนแก่นให้อ่านข้อมูลประกอบการอธิบาย ซึ่งผมพอจะสรุปความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่ศูนย์ ICT ทั้งจากเอกสาร คำอธิบาย และข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ได้ดังนี้

ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและต่อยอดการพัฒนาเยาวชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ให้สามารถเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ผ่านมา หลายหน่วยงานได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเยาวชนและประชาชนที่สนใจ ดังนั้นเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน): SIPA จึงได้ริเริ่มโครงการ “ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น” ขึ้นโดยได้มีการลงนามในบันทึกความร่วมมือ ระหว่างสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน): SIPA กับ สำนักงานเทศบาลนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2548 โดยมีหน่วยงานดังต่อไปนี้ร่วมจัดตั้งและบริหารจัดการ อันได้แก่ สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติสาขาขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดย ศูนย์ประสานงานเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ

ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น จึงจัดตั้งขึ้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแก่ประชาชนใน

ท้องถิ่น โดยใช้พื้นที่บนชั้น 2 อาคารตลาดสดเทศบาล 1 ซึ่งเทศบาลนครขอนแก่นเป็นผู้ดำเนินการจัดหาและปรับปรุงสถานที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน): SIPA

เป็นผู้ให้การสนับสนุนความรู้ทางด้านข้อมูลและเทคโนโลยีต่าง ๆ และทีมที่ปรึกษา รวมทั้งมีการติดตามวิเคราะห์และประเมินผลเป็นระยะ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยศูนย์ประสานงานเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผู้บริหารจัดการ โดยมุ่งหวังให้ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น สามารถรองรับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การดำเนินงานของศูนย์ ICT ขอนแก่น

1. ยกระดับและพัฒนาความรู้ความสามารถและการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และ

สามารถนำเอานวัตกรรมใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

3. สนับสนุนการกระจายความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในจังหวัดขอนแก่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักเรียน นักศึกษา : ทุกระดับชั้น
2. ครู อาจารย์ : มีการจัดกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนในการฝึกอบรมครู อาจารย์ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. สถาบันทั้งภาครัฐและเอกชน : ภาครัฐและเอกชนที่สนใจเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มเอกชนด้าน ICT และบริษัทพันธมิตรของศูนย์ฯ ร่วมมือจัดกิจกรรมในส่วนต่างๆ เช่น สัมมนา การแสดงหรือการแข่งขันและอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้

4. บุคคลทั่วไปที่สนใจ : เปิดการเรียนการสอนด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือคิดค่าใช้จ่ายในราคาถูก ตลอดจนการเรียนรู้อย่างด้วยตนเองโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสื่อแก่คนทุกเพศทุกวัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากขึ้น
2. เกิดการกระจายความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปสู่ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญา
3. ประชาชนและเยาวชนมีสถานที่ศึกษาหาความรู้และสันทนการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ที่ผ่านมา มีโรงเรียนต่างๆ และประชาชนเข้ามาอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับเด็ก (หมายถึงการใช้อินเทอร์เน็ตแบบสร้างสรรค์ให้เกิดความรู้) อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเด็กนักเรียนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ส่วนผมเองคิดว่าโอกาสแบบนี้สำหรับเด็กในชนบทนั้นช่างหาได้น้อยมาก ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ก็มีอย่างจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก ๆ ประกอบกับบุคลากรที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการใช้งานอย่างถูกต้อง ถูกวิธี ก็มีน้อย หรือบางพื้นที่อาจจะไม่มีเลย แต่การมาครั้งนี้ อย่างน้อยที่สุดผมก็ได้กิจกรรมดีๆ มาเป็นของฝากเด็กๆ ในหมู่บ้านด้วยและคาด

ว่าจะพาเด็กๆ ในหมู่บ้านมารับการฝึกอบรม และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ดีๆ จาก ศูนย์ ICT แห่งนี้อย่างแน่นอน

ประมาณ 45 นาทีในการเยี่ยมชมศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ผมได้กล่าวลาและขอบคุณผู้จัดการศูนย์เพื่อออกเดินทางต่อ ส่วนตัวรู้สึกว่าได้เพิ่มสาระการเรียนรู้ให้ตัวเองเป็นอย่างมาก เพราะทุกมุมของศูนย์ ICT ถูกจัดให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ได้อย่างน่าสนใจ ทั้งมุมห้องสมุด ที่มีกิจกรรมวาดภาพระบายสี เล่นทาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดขึ้นให้สอดคล้องกับกิจกรรม หรือวันสำคัญทางราชการ ใช้เวลาประมาณ 10 นาทีหลังออกเดินทางจากศูนย์ ICT เจ้าหน้าที่ได้พาผมเดินทางมาถึงบริเวณรอบบึงแก่นนครเพื่อเยี่ยมชม โสภณมั่ง และห้องสมุดสวนดอกคูณ

โสภณมั่ง กับ “พื้นที่” การเรียนรู้ที่ถูกลืมขำ

เจ้าหน้าที่แนะนำผมให้รู้จักกับคุณยายสว่างใจ โชติทอง ซึ่งทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์พาเราเดินชมกิจกรรมในโสภณมั่ง คุณยายพูดเก่งมาก ความรู้เยอะ ผมสอบถามคุณยายว่าทำไมคุณยายถึงได้มาเป็นมัคคุเทศก์ คุณยายแก่ก็เล่ายาว ประมาณว่าจิตใจที่ได้รำลึกความหลัง ซึ่งเดิมที่คุณยายท่านเป็นประธานชุมชนร่วมกิจกรรมของทางเทศบาลมานานมากแล้ว และคิดว่าตัวเองน่าจะสร้างประโยชน์ให้กับเมืองขอนแก่นได้ ทั้งด้วยเหตุผลในเรื่องประสบการณ์ชีวิต ทั้งเหตุผลเรื่องการศึกษาพูดเก่งนำเสนอเก่ง เลยตัดสินใจมาสมัครสอบเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำชมโสภณมั่ง ซึ่งโดยปกติในช่วงวันเสาร์ และอาทิตย์จะมีมัคคุเทศก์ที่เป็นเด็กนักเรียน มาทำหน้าที่นำเที่ยวชมด้วย แต่ก็มีจำนวนน้อยลงเต็มที่ เพราะเด็กที่สนใจจะทำเรื่องพวกนี้มีอยู่น้อยมาก การเรียน และสังคมเมือง เด็ก ๆ ให้ความสำคัญอื่น โดยลืมพิจารณาว่าสิ่งดี ๆ ของบ้านเมืองยังมีอีกมาก

โสมนมังเมืองขอนแก่น คือหอเก็บสมบัติที่เก็บรวบรวมเรื่องราวอันเป็นที่มาของเมืองขอนแก่น หรือพิพิธภัณฑ์เมือง จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเชื่อมโยงให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกในความรักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง และเป็นศูนย์กลาง

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองขอนแก่น จัดสร้างด้วยงบประมาณของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 18 ล้านบาท ในปี 2540 แล้วเสร็จเมื่อปี 2546 คำว่า "โสม" ในภาษาอีสานหมายถึง โรงหรือห้องโถงที่มีขนาดใหญ่ ส่วนคำว่า "มนมัง" หมายถึง ทรัพย์สมบัติหรือมรดก โสมนมังเมืองขอนแก่นเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บภูมิปัญญาที่มีการเล่าเรื่องต่างๆ ของเมืองขอนแก่น เล่าเรื่องปฏิสัมพันธ์ของคนลาว คนจีน คนญวน หรือคนฝรั่ง ที่มาอยู่เมืองขอนแก่นนานมาแล้วเป็นร้อยๆ ปี จนถึงวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน รวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณีต่างๆที่สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ที่ได้ นอกจากการค้นคว้าเอกสารแล้วยังมีทีมนักประวัติศาสตร์ช่วยดูแล และได้มีการตั้งทีมครู โรงเรียนเทศบาลจำนวน 7-8 คน ออกไปสืบค้นประวัติที่บ้านดอนบม บ้านโนนเมือง บ้านดอนพันชาติ และบ้านห่ม ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองขอนแก่นในอดีตเมื่อ 230 ปีที่ผ่านมา โสมนมังเมืองขอนแก่น แบ่งการจัดแสดงออกเป็น 5 ส่วน มีการนำเสนอเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ เช่น คำบรรยาย ภาพประกอบ ภาพถ่าย หุ่นจำลอง คอมพิวเตอร์ และสื่อวีดิทัศน์ รวมไปถึงข้าวของโบราณต่างๆ ซึ่งบางชิ้นเป็นของจำลอง แต่บางชิ้นก็เป็นของจริงที่เจ้าของได้บริจาคให้กับพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ผู้ที่มาชมได้ศึกษา

ส่วนที่ 1 เป็นการแนะนำเมืองขอนแก่นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องชื่อของเมืองขอนแก่น ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะภูมิศาสตร์ โบราณวัตถุที่แสดงถึงอารยธรรมอันสูงส่งของเมืองขอนแก่นที่มีมายาวนาน นอกจากนั้นภายในส่วนจัด

แสดงนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการขุดค้นพบ โครงกระดูกไดโนเสาร์พันธุ์ใหม่ของโลก ที่มีชื่อว่า "ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน่" และ "สยามโม" ไทรันนัส อีสานเอนซิส"

ส่วนที่ 2 จัดแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองขอนแก่นที่มีอายุกว่า 3,000-5,000 ปีมาแล้ว เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อใน

ด้านต่างๆ ของเมืองขอนแก่น นับตั้งแต่ ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และสมัย ประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การรวมตัวเป็น ชุมชน รวมทั้งมีหุ่นจำลองแสดง วัฒนธรรมโบราณต่างๆ หรือที่เรียกว่า "ฮิตสิบสอง" ซึ่งหมายถึงประเพณีที่จะมี ในแต่ละเดือนของชาวขอนแก่นให้ดู

ครบทุกเดือน

ส่วนที่ 3 การตั้งเมือง เป็น เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการอพยพโยกย้ายในการตั้งเมืองของบรรพบุรุษ ซึ่งการเดินทางอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน บ้านเมืองมีถึง 7 ครั้ง ก่อนจะปักหลักลงในพื้นที่ที่เป็นเมืองขอนแก่นปัจจุบัน รวมทั้งมีชื่อและภาพวาดของเจ้าเมืองขอนแก่นในอดีต และประวัติของผู้ที่มี บทบาทสำคัญในการตั้งเมืองขอนแก่น พิธีตั้งเสาหลักเมือง เป็นต้น

ส่วนที่ 4 บ้านเมืองและวิถีของชาวขอนแก่น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต และการดำรงชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองขอนแก่น ประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่ผู้คนเหล่านั้นได้เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพและค้าขาย เช่น ชาวฝรั่ง ชาวจีน ชาวเวียดนาม ชาวอินเดีย เป็นต้น ซึ่งมีการจำลองชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านผ่านหุ่นขี้ผึ้งขนาดเท่าคนจริง เช่น การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทอผ้า ฯลฯ

ส่วนที่ 5 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวขอนแก่นในปัจจุบัน ทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณีที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา และจัดแสดงภาพถ่ายรวมทั้งประวัติของบุคคลที่มีความสำคัญต่อชาวขอนแก่นและประเทศชาติ เช่น นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ นายแพทย์รางวัลแมกไซไซ และนายภราดร ศรีชาพันธุ์ นักเทนนิสชื่อดังของเมืองไทยในขณะนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจทางด้านธรรมชาติ โบราณคดี และเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขอนแก่นมีรูปจำลองของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่น

ผมใช้เวลาเดินชมกิจกรรมที่จัดแสดงในลักษณะพิพิธภัณฑ์ประมาณ 45 นาที ทั้งพูดคุยกับคุณยายมัทคุเทศก์ และน้องมัทคุเทศก์นักเรียน ส่วนตัวได้ับทสรุปว่าพื้นที่ตรงนี้มีประโยชน์มากในแง่การเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในความเป็นจังหวัดขอนแก่นตั้งแต่อดีตสู่ปัจจุบัน ทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์พาผู้สนใจเที่ยวชม แนะนำข้อมูลในมุมแห่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากมาย “โสมมุนมัง” จังหวัดขอนแก่นจึงเป็นห้องเรียนประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต ทั้งในแง่รูปแบบการนำเสนอ และการจัดการให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดเรื่องราว แต่สิ่งที่ผมสังเกตเห็นก็คือ คนยังมาใช้ “พื้นที่” ตรงนี้ในการศึกษาเรียนรู้ น้อยมาก ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลทางด้านความรู้สึกของคนทั่วไปที่กั้นกำแพงการเรียนรู้ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เพราะรูปแบบห้องเรียนประวัติศาสตร์ และความรู้สึกเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ที่คนทั่วไปเคยรับรู้ มันเป็นเรื่องน่าเบื่อ จึงมีคนมาเที่ยวชมเรียนรู้กันน้อย

จุดเด่นของโฮงมุนมั่งในมุมมองของผมก็คือ เทศบาลกล้าที่จะลงทุนสร้างห้องเรียนประวัติศาสตร์ที่ทันสมัยให้คนในจังหวัดและนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเรียนรู้ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจ และเปลี่ยนทัศนคติเด็กและเยาวชน ให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ควบคู่ไปด้วยในขณะเดียวกัน และเทศบาลนครขอนแก่นยังพยายามสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเป็นภาคีเทศก้น้อยในโฮงมุนมั่ง ซึ่งนอกจากจะเป็นการฝึกทักษะการพูดคุยสนทนาของเด็ก ๆ ยังเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวความเป็น “คนขอนแก่น” ผ่านกระบวนการของมัคคุเทศก์รุ่นเยาว์ด้วยเช่นเดียวกัน

หากมองย้อนกลับมาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรที่ปกครองดูแลในระดับตำบล อาจจะมองข้ามแง่มุมของการเรียนรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่องราวความเป็นมาในท้องถิ่นของตัวเอง ซึ่งตรงนี้สำคัญมากในแง่ของ การปลูกฝังจรรยาบรรณ ประเพณีวัฒนธรรม ให้ส่งผ่านเป็นความรู้ให้ลูกหลานในพื้นที่ แต่ผมไม่ได้หมายความว่า มีความจำเป็นที่หน่วยงานในพื้นที่อย่าง อบต. จำเป็นที่จะต้องลุกขึ้นมาสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่น แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือ วิถีคิด และการสร้างสรรค์สิ่งที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น ในแง่มุมของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม ให้เกิดการเรียนรู้ผูกโยงเรื่องราวของอดีต และปัจจุบัน ให้เด็กและเยาวชนให้เห็นรากเหง้าความเป็นตัวตน และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างไร ตรงนี้ต่างหากที่เป็นโจทย์ที่น่าขบคิดว่าจะสามารถนำสิ่งที่มีอยู่มาจัดเป็นการเรียนรู้ได้อย่างไร ในรูปแบบไหนที่เหมาะสมลงตัวกับท้องถิ่นของตัวเอง

ห้องสมุดเด็กสวนดอกคูณ

ห้องสมุดเด็กแห่งแรกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เวลาใกล้ค่ำเข้าเต็มที ผมใช้เวลาที่เหลืออยู่น้อยนิดเดินทางต่อไปยังห้องสมุดเด็กสวนดอกกุหลาบ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโฮงมูนมังขอนแก่นมากนัก โดยห้องสมุดเด็กสวนดอกกุหลาบตั้งอยู่ริมบึงแก่นนครเช่นเดียวกับโฮงมูนมัง และอยู่หลังวัดหนองแวง พระอารามหลวง พื้นที่ตรงนี้ก็เป็นที่ซึ่งได้จัดกิจกรรมดี ๆ สำหรับเด็ก ๆ ที่เทศบาลนครขอนแก่นร่วมกับมูลนิธิไทยสร้างสรรค์ช่วยกันรังสรรค์ให้เกิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ขึ้นอีกหนึ่งแห่ง ภายใต้อชื้อ “ห้องสมุดเด็กสวนดอกกุหลาบ” ขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งโครงการดี ๆ ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ

ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับองค์กรพัฒนาเอกชน โดยมีเทศบาลนครขอนแก่นสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ขณะที่สมาคมไทยสร้างสรรค์เป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติการกิจให้ลุล่วงเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนาระบบการเรียนรู้

ของเด็กโดยผ่านการพัฒนาห้องสมุด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง “สังคมแห่งการเรียนรู้”

แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่การมาเยี่ยมห้องสมุดเด็กสวนดอกกุหลาบของผมในวันนั้น ไม่สามารถพูดคุยขอความรู้จากใครได้ เพราะทางห้องสมุดมีกิจกรรมให้กับกลุ่มครูอยู่ ผมจึงทำได้เพียงแค่เดินสำรวจสภาพโดยรอบ และแอบแวะเข้าไปดูชั้น

หนังสือในห้องสมุดคู่มือหนึ่ง ผมสังเกตได้ว่า มุมแห่งการเรียนรู้ของ ห้องสมุดเด็กสวนดอกกุหลาบ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการอ่านหนังสือ การสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับทุกคนในครอบครัวได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน ได้ใช้ช่วงเวลาคุณภาพร่วมกัน อันจะเป็นก้าวอย่างที่มีนัยสำคัญต่อการเติบโตก้าวหน้าของสังคมไทย การเกิดขึ้นของ ห้องสมุดเด็กสวนดอกกุหลาบ จึงนับได้ว่าเป็น

ห้องสมุดเด็กแห่งแรกในเมืองไทย ที่ก่อตั้งขึ้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่แก่องค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่นในการบริหารจัดการ

กิจกรรมที่ห้องสมุดเด็กสวน

ดอกกุหลาบ กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ที่ศูนย์ ICT หรือ กิจกรรมที่โฮมมูนมัง เป็นส่วนหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมที่ทางเทศบาลนครขอนแก่นได้ให้การสนับสนุน รวมทั้งยังพยายามบูรณาการกลไกการขับเคลื่อนงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยยึดเอาความเชี่ยวชาญของคนที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน มาจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ผ่านกิจกรรมที่เชื่อว่าจะสามารถ “สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้” เราจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้มิได้เกิดจากพื้นที่ในโรงเรียนหรือ ห้องเรียนเท่านั้น การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียนเป็นสิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องการ การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นการเพิ่มทักษะที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความสุขและไม่เบื่อหน่าย เทศบาลนครขอนแก่นจึงจัดให้มีแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

การให้ความสำคัญกับงานเด็ก และเยาวชน จึงเป็นภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญ เพราะเป็นเสมือนการเพาะกล้าพันธุ์แห่งความดี ที่อาจจะต้องอาศัยเวลาในการรดน้ำพรวนดิน หากแต่เชื่อว่า ในอนาคตกล้าพันธุ์เหล่านี้จะเติบโตเป็นต้นไม้ที่แข็งแรงสมบูรณ์แผ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงา ให้ความสำคัญรุ่มเย็นกับสังคมในภาพรวมได้ในอนาคต...ผมเชื่ออย่างนั้น...

.....

แหล่งอ้างอิงข้อมูล และสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก :

1. บทสัมภาษณ์คุณ พิระพล พัฒนพีระเดช นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น
2. คม ชัด ลึก วัน พุธ ที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2551 13:38 น.
http://news.sanook.com/scoop/scoop_305256.php
3. เวปสมาคมไทยสร้างสรรค์ www.taiwisdom.org
4. ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ขอนแก่น www.kkict.org
5. เวปเทศบาลนครขอนแก่น <http://www.kkmuni.go.th>